

POSUDEK OPONENTA NA BAKALÁŘSKOU/DIPLOMOVOU* PRÁCI

Autor práce: Bc. Anna Kovaříková

Název práce: Analýza apoptózy a autofágie v dendritických buňkách infikovaných virem klíšťové encefalitidy

Školitel práce: Mgr. Jaroslava Lieskovská, Ph.D.

Oponent práce: RNDr. Ján Štěrba, Ph.D.

Pracoviště oponenta: Katedra chemie, PŘF JU

	Bodový rozsah hodnocení ¹	Body
(1) FORMÁLNÍ POŽADAVKY		
Celkový rozsah práce (pro bakalářské práce min. 18 stran, pro diplomové práce min. 25 stran), vyváženost rozsahů jednotlivých částí, logická struktura práce (u experimentálních prací doporučení pro teoretickou část do 1/3 celkového rozsahu)	0-3	3
Kvalita literární rešerše (počet použitých původních pramenných zdrojů, vhodnost výběru, aktuálnost zdrojů)	0-3	1,5
Správnost používání citačních odkazů (přítomnost necitovaných údajů, dodržování jednotného stylu citací, používání oficiálních zkratk časopisů)	0-3	2
Grafická úprava textu a obrázků	0-3	3
Úroveň souhrnu/ anotace (i v angličtině)	0-3	1,5
Jazyková a stylistická úroveň, respektování platného názvosloví	0-3	1,5
Správnost a úplnost popisů u obrázků a tabulek (srozumitelnost bez zřetele k ostatnímu textu, vysvětlení značek, jednotky uváděných veličin)	0-3	1
Formální požadavky – body celkem		13,5
(2) VĚCNÉ POŽADAVKY		
Splnění cílů práce	0-3	3
Schopnost porozumět výsledkům, jejich interpretace a jasný popis, srozumitelnost diskuze a závěrů	0-3	2

* Nehodící se škrtněte

¹ Bodový rozsah hodnocení: 0-nevyhovující, 1-vyhovující, 2-průměrné, 3-excelentní. U teoretických prací hodnotíte jenom (1) Formální požadavky, u experimentálních prací i (2) Věcné požadavky a u prací v cizím jazyce i (3) Jazykovou úroveň práce v cizím jazyce.

Úroveň diskuse – interpretace výsledků, zařazení do kontextu v literatuře (absence diskuze výsledků s literaturou je nepřijatelná)	0-3	2
Logika postupu při vlastní výzkumné práci	0-3	1
Úplnost popisu použitých metodik	0-3	1,5
Experimentální náročnost práce, samostatnost při práci	0-3	3
Úroveň zpracování experimentálních dat	0-3	3
Aktuálnost použitých metod	0-3	3
Přínos práce pro obor a publikovatelnost výsledků (po případném doplnění)	0-3	1,5
Věcné požadavky u experimentálních prací – body celkem		20
(3) PRÁCE V CIZÍM JAZYCE		
Jazyková a stylistická úroveň	0-3	-
CELKEM BODŮ (MAX/ZÍSKANÝCH)	48²	33,5³

Komentář oponenta:

Práce Bc. Kovařikové se zabývá některými aspekty průběhu infekce virem klíšťové encefalitidy, což představuje jeden z aktuálních směrů výzkumu tohoto viru. Současně také zapadá do výzkumného zaměření Katedry medicínské biologie a Laboratoře molekulární imunologie a studentka tak mohla čerpat ze zkušeností členů laboratoře a katedry.

Práce má přiměřený rozsah (58 číslovaných stran) a zahrnuje rozmanité spektrum metod, což je na jednu stranu pro studentku přínosné, jelikož získala velké zkušenosti s mnoha metodami, na druhou stranu se tak nemohla věnovat těmto metodám dostatečně, což se někdy projevuje na postupech a výsledcích.

Je vcelku jasné, že studentka věnovala velké úsilí sepsání práce, je také běžné, že kvalifikační práce obsahují velký počet chyb, v této práci se ale těch různých chyb, hovorových a slangových výrazů a překlepů objevuje až nepříjemně velký počet, přičemž absolutní většině se dalo vyhnout jednoduchou kontrolou textu studentkou anebo školitelkou. Kapitoulou samou o sobě jsou Materiály a metody, kde chybí velké množství informací o tom, jak ale také proč se nějaký pokus dělal a proč se dělal právě takto. Vůbec nechápu, proč v práci existuje kapitola 3.1.5 Použité chemikálie, když jsou chemikálie uváděné v jednotlivých kapitolách (a to také ne všechny a zbytečně ve formě tabulek, které jen zvyšují počet stránek) a v této kapitole je jen napsána věta o tom, jak jsou chemikálie vypsány v tabulkách. Když už jsme u chemikálií – v tabulkách máte uvedeno, že se jedná o výrobce/dodavatele; jen poznámka – dodavatel je irelevantní, důležitý je pokaždé výrobce. Je také vhodné psát skutečný název výrobce – Sigma-Aldrich, Thermo Fisher Scientific.

Obecným problémem této práce jsou popisky obrázků a tabulek, které by měly dostatečně jasně popisovat, co je na obrázku anebo v tabulce uvedeno, a to i bez toho, aby si čtenář

² Vyberte jednu z hodnot: 48 bodů pro experimentální práci, 51 bodů pro experimentální práci v cizím jazyce

³ Zadejte počet přidělených bodů.

dohledával informace v textu práce. Kromě toho je obvyklé vynechávat volný řádek před a za obrázkem a tabulkou pro větší přehlednost. Další opakující se chybou je vesměs asi náhodné zkracování, resp. nezkracování latinského rodového jména; latinská jména se píšou kurzivou i v seznamu literatury. Jenom zmíním různé časové intervaly v různých pokusech bez nějakého vysvětlení.

Připomínky a dotazy, na které má student/-ka reagovat při obhajobě.

Vzhledem k velkému počtu otázek jsem tučně zvýraznil otázky, na které by studentka měla odpovědět při obhajobě, na zbytek může připravit odpovědi elektronicky a poslat je e-mailem.

- 1) Mohla byste uvést nějaké další informace o čeledi Laelaptidae?
- 2) Trochu diskutabilní je tvrzení o tom, že virus dengue je nejletálnější zástupce flavivirů (str. 7). Z jakých zdrojů jste čerpala tuto informaci?
- 3) Mohla byste vysvětlit, jakým způsobem podporuje virem indukovaná apoptóza neuroinvasivitu? (Str. 8)
- 4) Zmiňujete, že u WNV byla pozorována jak indukce, tak inhibice apoptózy (Str. 8). Tak trochu bych čekal, že kromě vyjmenování nějakých faktů se budete snažit podobné rozpory i vysvětlit, popř. uvést vysvětlení autorů těchto informací. Mohla byste tedy v tomto případě vysvětlit takovýto rozpor?
- 5) Str. 10, uvádíte pět možných mechanismů, jak autofágie podporuje replikaci virů, ale ať počítám jako počítám, vidím jich jen čtyři. Mohla byste uvést ten pátý ☺?
- 6) Další rozpor, který není nijak vysvětlený anebo popsáný – str. 13-14: U DENV infikovaných DC byla pozorována nižší exprese MHC a také zvýšená exprese MHC. Je na tento rozpor nějaké vysvětlení?
- 7) **Kapitola 3.1.2: kolik klíšťat bylo použito na slintání? Jaké objemy slin byly získány z klíštěte (odhad, průměr). Jak jste ověřila, že klíšťata z přírody nejsou infikována virem VKE anebo jiným patogenem? A proč je tato informace důležitá a jak mohla ovlivnit Vaše výsledky? Jaký filtr jste používala pro filtraci přes 0,22 μm filtr a jaké byly ztráty při této filtraci? V dalším textu operujete s jakousi výslednou koncentrací slin 10 $\mu\text{g}/\text{ml}$ – čeho koncentrace to je, jak jste ji získala?**
- 8) **Kapitola 3.1.3: Nikde není vysvětlené, proč se na plakovou titraci používaly dvě buněčné linie. Mohla byste to vysvětlit?**
- 9) **Kapitola 3.1.4: Virus jste tedy množila na buňkách ATCC CCL-81? Píšete o jakémisi zásobním roztoku. Myslíte tím roztok, kterým se infikovaly buňky? Pokud ano, jaké titry viru jste získala množením viru a jak jste virovou suspenzi připravila? Zmiňujete virus s vloženým mCherry – to je sice moc hezké, ale nedává to absolutně žádnou informaci o tomto viru. Mohla byste doplnit tyto informace a informaci, proč jste tento virus použila?**
- 10) Str. 18 a dál: Máte uvedeno, že jste centrifugovala při 250 g. Jak se tato informace má psát správně?
- 11) Str. 18 a dál: jste si jistá, že ve Vašich médiích byl použit glutamin, myšleno asi L-glutamin? Je to samozřejmě možné, ptám se spíš pro jistotu.
- 12) **Kapitola 3.2.3: Jak přesně proběhlo sesbírání buněk pipetou před jejich uvolněním v PBS+EDTA? U kterých pokusů jste použila k uvolnění adherentních buněk EDTA a kdy jste použila škrabku? Porovnála jste tyto dva postupy z hlediska přežívání buněk, popř. jiných parametrů?** (předpokládám, že ano, jinak byste nemohla porovnávat výsledky získané u buněk z těchto dvou postupů). V tabulce nemáte uvedené PBS (výrobce, složení).
- 13) **Kapitola 3.2.4, odstavec na straně 24: v některých případech jste odmyla nenavázané virové částice, v jiných jste je neodmyla (čili ve skutečnosti se MOI lišila). Do 24-**

jamkového panelu jste přidávala objem v rozsahu 1 – 1,2 ml. Asi je jasné, že jste díky tomu vytvořila velký počet různých pokusů za různých podmínek, které nelze jen tak jednoduše porovnávat (a to jste ještě někdy použila virus s mCherry). Jak jste zajistila stejné podmínky v jednotlivých pokusech, jak jste ověřovala, že podmínky jsou stejné? (jen pro příklad u 24-jamkového panelu – mluvíme o rozdílu v šestině objemu a tedy v šestině počtu buněk i virových částic na stejnou plochu, tj. 200 000 buněk a 2 miliony odmytých/neodmytých virových částic)

- 14) Kapitola 3.2.5: specifikujte inhibitory proteáz – buď konkrétní výrobek anebo složení a koncentrace. Proč jste v pokusu s kitem Proteome Profiler – Mouse Apoptosis Array nepoužil lyzační pufr z kitu?
- 15) **Kapitola 3.2.6: měřila jste koncentrace proteinů v jednotlivých vzorcích a využila jste tuto informaci pro standardizaci množství proteinů, které byly aplikovány na gel?** „Semi-dry“ není název aparatury ale typ blotování. V jaké aparatuře bylo toto blotování provedeno? Je velmi nezvyklé uvádět koncentraci SDS v elektrodovém pufru, popř. v blotovacím pufru v mM – je informace uvedená v práci správná? 5% roztok odtučněného mléka v pufru s detergentem se obvykle nazývá blokovacím pufrem, ale ne pouze mlékem (zase laboratorní slang, který nepatří do odborného textu). Co znamená: „Další den byla membrána promyta v TBS s 0,1% Tweenem (2x rychle, poté 15 min na třepačce, 2x 5 min na třepačce).“? Ke slangu také patří uvádění názvů protilátek bez „anti-“, to přece není P-Akt protilátka! **Jak probíhala kvantifikace intenzita proužků pomocí programu ImageJ?**
- 16) **Kapitola 3.2.8: tady máme asi vysvětlení na část otázky 12 – příprava virové suspenze.** V práci je uvedeno: „V určených časových intervalech se panel s buňkami zabalil do parafilmu a uložil do mrazáku na -70 °C, nebo bylo odebráno pouze médium do mikrozkrumavek a buňky byly využity k jinému experimentu.“ Nebo??? Buď jedno anebo druhé, vždyť tím vytvoříte dvě úplně jiné suspenze (nemluvě o tom, že první postup je nelogický). **Používala jste odpovídající kontroly v jednotlivých pokusech dle typu použité suspenze? Mohla byste názorně ukázat, co myslíte pod zamícháním panelu ve vertikálním směru? Co myslíte naftalenovou černí? Asi to nebude náhodné množství naftalenové černi v náhodném objemu vody?**
- 17) Kapitola 3.2.9: proč se apoptóza u LC a u pDC detekovala různými postupy? Předpokládám, že barvivo 7-AAD bylo zakoupené v nějaké koncentraci a pufru, když jste ho ředila přesně 20x?
- 18) **Kapitola 4.1.1: Chybové úsečky na Obr. 7 (první sloupec hlavně) jsou správně (a nemyslím tím to, že je zobrazená stále jen horní část chybové úsečky)? Čím si vysvětlujete o rád vyšší hodnoty na Obr. 8 oproti Obr. 7 a to i přes nižší MOI? Pokud jsou výsledky z přežívání buněk správné (Obr. 17), zohlednila jste je při vyhodnocování těchto výsledků na Obr. 7 a 8?**
- 19) Kapitola 4.1.2: Nevšiml jsem si vysvětlení absence sledování vlivu slin samotných v intervalu 24 hpi.
- 20) **Kapitola 4.1.3: Proč se pro část pokusů používal virus Hypr a pro druhou část virus s mCherry?** Na obr. 10 se skutečně jedná o relativní fosforylaci proteinu?
- 21) Kapitola 4.2.2: Dle výsledků na Obr. 13 rozumím správně, že pDC samé od sebe v nějaké míře umírají nějakým způsobem a infekce virem Hypr je vlastně „zachraňuje“? A naopak, sliny urychlují odumírání?
- 22) **Kapitola 4.2.3: Čím si vysvětlujete rozdíly mezi výsledky na Obr. 16, 17 a 19, a proč nejsou tyto výsledky v jednom obrázku? Co je M10-1 a M10-2 na Obr. 18 a má to nějakou relevanci?**
- 23) Kapitola 4.2.4: celá část s popisem jednotlivých proteinů patří do M&M a ne do

výsledků. Jsou výsledky pro Claspin na Obr. 21 správně? Jen poznámka – hodil by se obrázek propojující všechny sledované proteiny.

- 24) Diskuze – autofágie u LC: je sice pravda, že sliny po 24 hod nepatrně snižovaly autofági (expresi LC3-II), ale v intervalu 3 hpi ne. Máte nějaké vysvětlení? Současné v intervalu 3 hpi jak infekce virem Hypr, tak přítomnost slin autofági zvyšovaly, jejich kombinace nikoliv – je pro to nějaké vysvětlení? Chápu správně, že sice jiné flaviviry zvyšují míru autofágie a skrz ni i svou replikaci, ale ve Vašem případě sliny při zvýšení autofágie potlačily replikaci viru?
- 25) Diskuze, str. 44 uvádíte: „Je proto jasné, že pro virus je výhodné zvýšit aktivitu tohoto proteinu. To se v našem experimentu potvrdilo.“ Kde vidíte to potvrzení?

Chyby, na které si má dávat student v budoucnu pozor:

Psaní zkratk:

Str. 9 a jinde: ATG vs. Atg, BCL vs. Bcl apod.

V práci používáte různé zkratky, které ale nejsou vysvětlené. Příklad: BAD, BID, BAX ...

Na str. 11 se zčista jasna objeví zkratka (název?) A1.

Str. 11 a jinde – povrchové markery a antigeny podílející se na funkci imunitního systému mají různá jména a zkratky, vcelku pro každý by ale mělo existovat označení CD+číslo, jak to i uvádíte v práci. Bylo by pak vhodné dodržovat stejný formát psaní těchto zkratk, tj. pokud začnete uvádět zkratku CDXXX a v závorce zkratku vycházející z jiného názvu), tak by se toto mělo držet v celém textu a také by se CD zkratky měly uvádět také u všech těchto proteinů (např. chybějící zkratka CD272 pro BtIA)

V odborném textu je obvyklé, že pokud zavedeme nějakou zkratku, tak ji v textu dál i používáme, jinak by to ani nemělo smysl (například myeloidní DC vs. mDC).

Zbytečná zkratka ELFO (používaná obecně pro elektroforézu) namísto běžně užívané SDS-PAGE (která se ve skutečnosti používala v práci).

Seznam zkratk – nerozklíčoval jsem, kdy a proč se u některých zkratk uváděl anglický název, z kterého je zkratka odvozená a kdy a proč u jiných ne.

Neobratné formulace

Str. 2-3: „Primárními buňkami, které virus v centrální nervové soustavě infikuje, jsou neurony (Bogovic, 2015). Pro překonání hematoencefalické bariéry je nezbytná dostatečná replikace viru v primárně infikovaných buňkách.“

Str. 8: „Ve chvíli, kdy dochází k hladovění buňky, je kináza mTOR inhibovaná. Inhibice spustí fosforylaci iniciačního komplexu a autofágie začíná (Iranpour et al., 2016).“ Bez doplňkových informací je to v logickém rozporu.

Str. 8-9: V textu je psáno, že vnitrobuněčný materiál je uzavřený do fagofóru, na obr. 4 je ale fagofór otevřený, což je dál potvrzeno i v textu.

Str. 9: Protein se může s fosfolipidem konjugovat, ale nemůže se konjugovat do fosfolipidu.

Str. 12: Sekrece IFN typu I buňkami pDC jako odpověď na virovou infekci má skutečně amplitudu?

Str. 13: „ ... LC jsou schopné ztráty ve tkáních způsobené migrací do lymfatických orgánů nahrazovat tím, že se samy obnovují nezávisle na kostní dřeni ...“

Str. 17, popis chovného zařízení – tak trochu mi chybí uvedení toho, že SPF podmínky jsou vytvořené díky používání IVC klecí/zařízení.

Str. 17: „Po nasátí a omytí v 15 % ethanolu se [klíšřtata] pomocí oboustranné lepící pásky připevnily na podložní sklíšřčko.“

Kapitola 3.2.1: Píšete, že jste kost propláchl MEM médiem – spíš si myslím, že jste tímto médiem vypláchl kostní dřeň z kosti.

Používání laboratorního slangu: Mikroskopické preparáty byly stočeny

Lepším popisem pro lyzované buňky je slovo lyzát.

„pro confirmaci snížení fosfatidylserinu ...“ (Str. 36)

Kapitola 3.2.10: „Toto barvivo využívá schopnosti živých buněk redukovat modré barvivo resazurin na silně fluorescentní růžový resorufin.“ Nevyužívá toho barvivo ale my vědci, a také ani tak nejde o živé buňky, jako o nějaké enzymy ... Tento malý rozdíl je možná důležitý pro interpretaci některých výsledků.

Anglikanizmy:

Targetuje (str. 8), generace pDC (str. 12)

Zatímco v angličtině by se správně měla mezi číslem a jednotkou stále psát mezera, v češtině to tak není.

Mutovaný anglikanizmus: bend. Laboratorní slang zná slovo band pro proužek, ale bend ...?

Kalcium

Závěr:

I když se z množství komentářů a otázek může zdát, že práci vnímám jako velmi nekvalitní, opak je pravdou. Rozsah práce a použitých metod je velký, proto je smutné, že asi díky chaotickému vedení a provádění pokusů tyto výsledky budou jen obtížně publikovatelné.

Práce splňuje požadavky na kvalifikační práce na PřF JU a proto ji

d o p o r u č u j i / ~~n e d o p o r u č u j i~~*

k obhajobě, o známce se rozhodnu po obhajobě.⁴

V Českých Budějovicích dne 20. 5. 2020.

podpis

⁴ Je možné navrhnout známku s tím, že navržená známka může být upravená při obhajobě (pokud se oponent nezúčastní obhajoby, v posudku navržená známka se do výsledné známky nezapočítává). Znamky: výborně (1), velmi dobře (2), dobře (3), nevyhověl (4).